

Số: 02/2026/QĐST-VDS

Lâm Đồng, ngày 29 tháng 01 năm 2026

QUYẾT ĐỊNH
SƠ THẨM GIẢI QUYẾT VIỆC DÂN SỰ
V/v: Tuyên bố một người có khó khăn
trong nhận thức, làm chủ hành vi dân sự

TÒA ÁN NHÂN DÂN KHU VỰC 1 - LÂM ĐỒNG

Thành phần giải quyết việc dân sự gồm có:

Thẩm phán - Chủ tọa phiên họp: Bà Nguyễn Thùy Vinh.

Thư ký phiên họp: ông Đặng Tiên Quốc.

Đại diện Viện kiểm sát nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng tham gia phiên họp:
Bà Hồ Thị Thanh - Kiểm sát viên.

Ngày 29 tháng 01 năm 2026, tại Trụ sở Tòa án nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng mở phiên họp sơ thẩm công khai giải quyết việc dân sự thụ lý số 18/2026/TLST-VDS ngày 09 tháng 01 năm 2026 về việc “*Yêu cầu tuyên bố một người hạn chế năng lực hành vi dân sự hoặc khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi*” theo Quyết định mở phiên họp sơ thẩm giải quyết việc dân sự số 01/2026/TB-VDS ngày 14 tháng 01 năm 2026, gồm những người tham gia tố tụng sau đây:

Người yêu cầu giải quyết việc dân sự: Bà Lê Thị C, sinh năm 1955; Nơi cư trú: Số I T, Phường L - Đ, tỉnh Lâm Đồng.

Người bị yêu cầu: Ông Hoàng Minh B, sinh năm: 1984; nơi cư trú: Số I T, Phường L - Đ, tỉnh Lâm Đồng.

(Bà C có mặt tại phiên họp)

NỘI DUNG VIỆC DÂN SỰ:

Theo đơn yêu cầu giải quyết việc dân sự, bản tự khai, lời trình bày của bà Lê Thị C và các tài liệu, chứng cứ có trong hồ sơ thì nội dung việc dân sự như sau:

Bà Lê Thị C với ông Hoàng Minh T có con chung tên Hoàng Minh B, sinh năm: 1984. Ông Hoàng Minh T chết vào ngày 31/10/2022 theo giấy chứng tử số 79 ngày 31/10/2022 của Ủy ban nhân dân phường H, thành phố Đ nay là Phường L - Đ, tỉnh Lâm Đồng.

Bà C xác định ông Hoàng Minh B bị bệnh bẩm sinh thiếu năng trí tuệ từ nhỏ, không thể theo học tại các trường bình thường nên đã được gia đình gửi vào Trường K. Đến năm 15 tuổi cháu về chung sống với gia đình và phụ giúp công việc trong khả năng. Cháu không biết chữ khả năng giao tiếp hạn chế, ngôn ngữ không rõ ràng,

có dấu hiệu rối loạn ngôn ngữ, mất ngủ kéo dài tình thần không ổn định, thường xuyên sợ hãi và có biểu hiện sức khỏe yếu dần theo thời gian. Hiện tại toàn bộ sinh hoạt phụ thuộc vào sự chăm sóc của gia đình. Ông Hoàng Minh B cho hưởng trợ cấp ưu đãi do bị nhiễm chất độc hóa học theo Quyết định số 46 ngày 01/11/2013 Sở Lao động thương binh xã hội tỉnh L và giấy xác nhận tình trạng dị dạng, dị tật của Trung Tâm y tế thành phố Đ cấp ngày 03/12/2008. Để thực hiện các giao dịch dân sự liên quan đến thừa kế tài sản đối với cháu Hoàng Minh B nên bà Lê Thị C làm đơn đề nghị Tòa án tuyên bố cháu Hoàng Minh T1 mất năng lực hành vi dân sự theo đơn khởi kiện ngày 22/05/2025. Đến ngày 09/01/2026 sau khi có kết luận giám định pháp y tâm thần bà C có đơn yêu cầu thay đổi nội dung đơn khởi kiện: đề nghị Tòa án tuyên bố ông Hoàng Minh B hạn chế năng lực hành vi dân sự hoặc có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi. Tại phiên tòa bà C xác định yêu cầu khởi kiện: đề nghị Tòa án tuyên bố ông Hoàng Minh B có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi.

Kiểm sát viên phát biểu ý kiến: Tại Kết luận giám định pháp y tâm thần theo kết luận số 489/KL-VPYTW ngày 22/12/2025 của Viện pháp y tâm thần Trung ương B1 đã kết luận: *“Ông Hoàng Minh B bị bệnh: Chậm phát triển tâm thần vừa. Theo bảng phân loại bệnh quốc tế lần thứ 10 năm 1992, bệnh có mã số F71. Đối tượng hạn chế khả năng nhận thức và điều khiển hành vi (có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi ở các vụ việc dân sự)”*

Do đó, đề nghị Tòa án nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng chấp nhận yêu cầu của bà Lê Thị C về việc yêu cầu tuyên bố ông Hoàng Minh B *có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi dân sự và bà Lê Thị C là người giám hộ của anh Hoàng Minh B.*

NHẬN ĐỊNH CỦA TÒA ÁN:

Sau khi nghiên cứu các tài liệu, chứng cứ có trong hồ sơ việc dân sự được thẩm tra tại phiên họp; ý kiến của các đương sự và đại diện Viện kiểm sát tại phiên họp, Tòa án nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng nhận định:

[1] Về tố tụng: Đây là việc dân sự về việc *“Tuyên bố một người có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi dân sự”*. Căn cứ khoản 1 Điều 27, điểm a khoản 2 Điều 35, điểm a khoản 1 Điều 39 Bộ luật Tố tụng dân sự, việc dân sự thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án nhân dân khu vực 1 - Lâm Đồng.

[2] Về nội dung:

Xét nội dung yêu cầu của bà Lê Thị C thì thấy rằng:

Bà Lê Thị C và ông Hoàng Minh T là bố mẹ ruột của ông Hoàng Minh B theo giấy khai sinh cấp ngày 27/07/1984. Hiện nay ông Hoàng Minh T đã chết vào ngày 31/10/2022 theo giấy chứng tử số 79 ngày 31/10/2022 của Ủy ban nhân dân phường H, thành phố Đ nay là Phường L - Đ, tỉnh Lâm Đồng. Ông Hoàng Minh B hiện nay không có vợ con. Như vậy, bà Lê Thị C là mẹ ruột của ông Hoàng Minh B nên bà C có quyền làm đơn yêu cầu Tòa án tuyên bố ông Hoàng Minh B có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi.

Tại Kết luận giám định pháp y tâm thần theo kết luận số 489/KL-VPYTW ngày 22/12/2025 của Viện pháp y tâm thần Trung ương B1 đã kết luận: “*Ông Hoàng Minh B bị bệnh: Chậm phát triển tâm thần vừa. Theo bảng phân loại bệnh quốc tế lần thứ 10 năm 1992, bệnh có mã số F71. Đối tượng hạn chế khả năng nhận thức và điều khiển hành vi (có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi ở các vụ việc dân sự)*” Do đó, yêu cầu của bà Lê Thị C là có căn cứ chấp nhận.

Tại phiên họp: Bà Lê Thị C thống nhất với kết luận giám định pháp y tâm thần nêu trên. Bà C đề nghị Tòa án tuyên bố ông Hoàng Minh B là người có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi. Bà C đồng ý làm người giám hộ để thực hiện việc chăm sóc, bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp cho ông B. Kiểm sát viên đề nghị Tòa án căn cứ quy định tại Điều 23 của Bộ luật dân sự, Điều 378 của Bộ luật tố tụng dân sự, chấp nhận toàn bộ yêu cầu của bà Lê Thị C.

- Trên cơ sở kết quả giám định pháp y tâm thần của Trung tâm P; kết quả thẩm tra và tranh luận tại phiên họp. Đã đủ cơ sở kết luận ông Hoàng Minh B là người có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi. Tòa án căn cứ vào Điều 23, khoản 1 Điều 46 của Bộ luật dân sự, khoản 1 Điều 27, khoản 1 Điều 376, Điều 378 của Bộ luật tố tụng dân sự, chấp nhận đơn yêu cầu của bà Lê Thị C, tuyên bố ông Hoàng Minh B là người có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi và chỉ định người giám hộ, xác định quyền, nghĩa vụ của người giám hộ nhằm thực hiện việc chăm sóc, bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp cho ông Hoàng Minh B theo quy định của pháp luật.

- Theo quy định tại Điều 49, Điều 53, khoản 4 Điều 54 của Bộ luật dân sự, về nguyên tắc thì người giám hộ của người có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi do Tòa án chỉ định từ trong số những người giám hộ đương nhiên là vợ, cha, mẹ hoặc con cả có đủ các điều kiện làm người giám hộ. Hiện nay ông Hoàng Minh B chưa có vợ con; bố đẻ là ông Hoàng Minh T đã chết vào ngày 31/10/2022. Hiện tại ông Hoàng Minh B đang chung sống với mẹ ruột là bà Lê Thị C. Ông Hoàng Minh B có anh cả là Hoàng Minh T1 bị tuyên bố mất năng lực hành vi dân sự theo quyết định số 01/2025/ QĐST-VDS ngày 13/01/2026 của Tòa án nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng nên không đủ các điều kiện làm người giám hộ cho ông B mà chỉ có bà Lê Thị C là người có đủ các điều kiện để làm người giám hộ cho ông Hoàng Minh B theo quy định của pháp luật. Do đó, Tòa án chỉ định bà Lê Thị C làm người giám hộ cho ông Hoàng Minh B. Vì vậy, bà C có các quyền và nghĩa vụ của người giám hộ đối với ông B được quy định tại các điều 57, 58 và 59 của Bộ luật dân sự.

- Khi ông Hoàng Minh B không còn ở trong tình trạng bị tuyên bố là người có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi thì ông B hoặc người có quyền, lợi ích liên quan hoặc cơ quan, tổ chức hữu quan có quyền yêu cầu Tòa án nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng ra quyết định hủy bỏ quyết định tuyên bố ông B là người có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi theo quy định của pháp luật.

[3] Về lệ phí: bà Lê Thị C phải chịu lệ phí tòa án. Tuy nhiên bà C cũng đã trên 60 tuổi là người cao tuổi theo quy định tại Điều 2 Luật Người cao tuổi số 39/2009/QH12 nên căn cứ điểm đ khoản 1 Điều 12 Nghị quyết số 326/2016/UBTVQH14 ngày 30/12/2016 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội quy định

về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí và lệ phí Tòa án; miễn miễn toàn bộ án phí Dân sự sơ thẩm cho bà Lê Thị C.

QUYẾT ĐỊNH:

Căn cứ khoản 1 Điều 27, điểm a khoản 2 Điều 35, điểm a khoản 2 Điều 39, khoản 2 Điều 146, khoản 1 Điều 149, Điều 369, Điều 370, Điều 371, Điều 376, Điều 377 và Điều 378 của Bộ luật Tố tụng dân sự;

Căn cứ các Điều 23, 46, 47, 48, 49, 57 và Điều 58, Điều 59 của Bộ luật Dân sự năm 2015;

Căn cứ Nghị quyết số 326/2016/UBTVQH14 ngày 30/12/2016 của Ủy ban thường vụ Quốc hội quy định về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí và lệ phí Tòa án;

1. Chấp nhận yêu cầu khởi kiện của bà Lê Thị C. Tuyên bố Ông Hoàng Minh B, sinh năm: 1979; nơi cư trú: Số I T, Phường L - Đ, tỉnh Lâm Đồng là người có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi kể từ ngày quyết định có hiệu lực pháp luật.

2. Về giám hộ: Chỉ định bà Lê Thị C là người giám hộ cho ông Hoàng Minh B. Người giám hộ có quyền:

- Sử dụng tài sản của người được giám hộ để chăm sóc, chi dùng cho những nhu cầu thiết yếu của người được giám hộ (nếu có).

- Được thanh toán các chi phí hợp lý cho việc quản lý tài sản của người được giám hộ (nếu có).

- Đại diện cho người được giám hộ trong việc xác lập, thực hiện giao dịch dân sự và thực hiện các quyền khác theo quy định của pháp luật nhằm bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của người được giám hộ.

Người giám hộ có nghĩa vụ:

- Chăm sóc, bảo đảm việc điều trị bệnh cho người được giám hộ;

- Đại diện cho người được giám hộ trong các giao dịch dân sự

- Quản lý tài sản của người được giám hộ (nếu có);

- Bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của người được giám hộ.

2. Về lệ phí Tòa án: bà Lê Thị C phải chịu lệ phí tòa án. Tuy nhiên bà C cũng đã trên 60 tuổi là người cao tuổi theo quy định tại Điều 2 Luật Người cao tuổi số 39/2009/QH12 nên căn cứ điểm b, đ khoản 1 Điều 12 Nghị quyết số 326/2016/UBTVQH14 ngày 30/12/2016 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội quy định về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí và lệ phí Tòa án; miễn miễn toàn bộ án phí Dân sự sơ thẩm cho bà Lê Thị C.

3. Bà Lê Thị C có quyền kháng cáo, Viện kiểm sát nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng có quyền kháng nghị trong thời hạn 10 ngày, Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Lâm Đồng có quyền kháng nghị trong thời hạn 15 ngày kể từ ngày Tòa án ra quyết định.

4. Quyền yêu cầu thi hành án, nghĩa vụ thi hành án, thời hiệu thi hành án theo quy định của pháp Luật thi hành án dân sự đối với những quyết định được thi hành

theo quy định tại Điều 482 của [Bộ luật tố tụng dân sự](#) Thời hiệu thi hành án được thực hiện theo quy định tại Điều 30 [Luật thi hành án dân sự](#).

Nơi nhận:

- TAND tỉnh Lâm Đồng;
- VKSND khu vực 1 – Lâm Đồng;
- Phòng THADS khu vực 1 – Lâm Đồng;
- Dương sự;
- Lưu hồ sơ việc dân sự.

THẨM PHÁN – CHỦ TỌA PHIÊN HỌP

Nguyễn Thùy Vinh

**Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam
Độc Lập – Tự do – Hạnh Phúc**

BÁO ÁN

Kính gửi: Lãnh đạo Tòa án nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng

Thẩm phán - Chủ tọa phiên họp: Bà Nguyễn Thùy V

Ngày 13 tháng 01 năm 2026, tại Trụ sở Tòa án nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng mở phiên họp sơ thẩm công khai giải quyết việc dân sự thụ lý số 254/2025/TLST-VDS ngày 14 tháng 10 năm 2025 về việc “*Yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự*” theo Quyết định mở phiên họp sơ thẩm giải quyết việc dân sự số 160/2025/TB-VDS ngày 29 tháng 12 năm 2025, gồm những người tham gia tố tụng sau đây:

Người yêu cầu giải quyết việc dân sự: Bà Lê Thị C, sinh năm 1955; Nơi cư trú: Số I T, Phường L - Đ, tỉnh Lâm Đồng.

Người bị yêu cầu: Ông Hoàng Minh T1, sinh năm: 1979; nơi cư trú: Số I T, Phường L - Đ, tỉnh Lâm Đồng.

Hướng đề xuất giải quyết của Thẩm phán:

[1] Về tố tụng: Đây là việc dân sự về việc “*Tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự*”. Căn cứ khoản 1 Điều 27, điểm a khoản 2 Điều 35, điểm a khoản 1 Điều 39 Bộ luật Tố tụng dân sự, việc dân sự thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án nhân dân khu vực 1 - Lâm Đồng.

[2] Về nội dung:

Xét nội dung yêu cầu của bà Lê Thị C thì thấy rằng:

Bà Lê Thị C và ông Hoàng Minh T là bố mẹ ruột của ông Hoàng Minh T1 theo giấy khai sinh cấp ngày 16/4/1979. Hiện nay ông Hoàng Minh T đã chết vào ngày 31/10/2022 theo giấy chứng tử số 79 ngày 31/10/2022 của UBND phường H nay là Phường L - Đ, tỉnh Lâm Đồng. Như vậy, bà Lê Thị C là mẹ ruột của ông Hoàng Minh T1 nên bà C có quyền làm đơn yêu cầu Tòa án tuyên bố ông Hoàng Minh T1 mất năng lực hành vi dân sự.

Tại Kết luận giám định pháp y tâm thần số 490/KL-VPYTW ngày 22/12/2025 của Viện pháp y tâm thần Trung ương B1 đã kết luận: “*Ông Hoàng Minh T1 bị bệnh: Chậm phát triển tâm thần nặng. Theo bảng phân loại bệnh quốc tế lần thứ 10 năm 1992, bệnh có mã số F72. Đối tượng mất khả năng nhận thức và điều khiển hành vi*”. Do đó, yêu cầu của bà Lê Thị C là có căn cứ chấp nhận.

Ông Hoàng Minh T1 có bố là Hoàng Minh T đã chết vào năm 2022; mẹ là Lê Thị C, không có vợ con do đó cần xác định bà Lê Thị C là người giám hộ đương nhiên cho ông Hoàng Minh T1 là có căn cứ theo khoản 3 Điều 53 Bộ luật dân sự năm 2015.

[3] Về lệ phí: bà Lê Thị C phải chịu lệ phí tòa án. Tuy nhiên hiện nay ông T1 là con đã thành niên mất năng lực hành vi dân sự và bà C cũng đã trên 60 tuổi là người cao tuổi theo quy định tại Điều 2 Luật Người cao tuổi số 39/2009/QH12 nên căn cứ điểm b, đ khoản 1 Điều 12 Nghị quyết số 326/2016/UBTVQH14 ngày

30/12/2016 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội quy định về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí và lệ phí Tòa án; miễn miễn toàn bộ án phí Dân sự sơ thẩm cho bà Lê Thị C.

QUYẾT ĐỊNH:

Căn cứ khoản 1 Điều 27, điểm a khoản 2 Điều 35, điểm a khoản 2 Điều 39, khoản 2 Điều 146, khoản 1 Điều 149, Điều 369, Điều 370, Điều 376, Điều 371, Điều 377 và Điều 378 của Bộ luật Tố tụng dân sự;

Căn cứ các Điều 22, 47 và Điều 53 của Bộ luật Dân sự năm 2015;

Căn cứ Nghị quyết số 326/2016/UBTVQH14 ngày 30/12/2016 của Ủy ban thường vụ Quốc hội quy định về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí và lệ phí Tòa án;

1. Chấp nhận yêu cầu của bà Lê Thị C. Tuyên bố Ông Hoàng Minh T1, sinh năm: 1979; nơi cư trú: Số I T, Phường L - Đ, tỉnh Lâm Đồng mất năng lực hành vi dân sự.

Bà Lê Thị C là người giám hộ đương nhiên của ông Hoàng Minh T1. Bà C thực hiện quyền, nghĩa vụ của người giám hộ theo quy định của pháp luật cho đến khi có sự thay đổi khác.

2. Về lệ phí Tòa án: bà Lê Thị C phải chịu lệ phí tòa án. Tuy nhiên hiện nay ông T1 là con đã thành niên mất năng lực hành vi dân sự và bà C cũng đã trên 60 tuổi là người cao tuổi theo quy định tại Điều 2 Luật Người cao tuổi số 39/2009/QH12 nên căn cứ điểm b, đ khoản 1 Điều 12 Nghị quyết số 326/2016/UBTVQH14 ngày 30/12/2016 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội quy định về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí và lệ phí Tòa án; miễn miễn toàn bộ án phí Dân sự sơ thẩm cho bà Lê Thị C. **Hoàn trả cho bà Lê Thị C số tiền 600.000 đồng bà C** đã tạm nộp theo biên lai thu tiền tạm ứng án phí, lệ phí số 0005063 ngày 14 tháng 10 năm 2025 của Cơ quan thi hành án dân sự Lâm Đồng.

Bà Lê Thị C có quyền kháng cáo, Viện kiểm sát nhân dân khu vực 1 – Lâm Đồng có quyền kháng nghị trong thời hạn 10 ngày, Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Lâm Đồng có quyền kháng nghị trong thời hạn 15 ngày kể từ ngày Tòa án ra quyết định.

Người báo án